

ASiantuntijalausunto: HE 16/2025 VP hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Virve Marionneau (dosentti, VTT)
Riippuvuuksien yhteiskunnallisen sääntelyn ja hallinnan tutkimuskeskus (CEACG)
Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta

KOKONAISARVIO

- HE:n mukainen sääntely lisää ja kärjistää rahapelihaittoja Suomessa
 - Tarjonnan ja kysynnän lisääminen haitallisimmissa tuoteryhmissä
 - Haittojen ehkäisyn ja vähentämisen heikentyminen
- HE:n mukaisella sääntelyllä on valtiontalouden kannalta negatiivinen vaikutus
 - Valtion tulot rahapelaamisesta vähenevät.
 - Yhteiskunnalliset kustannukset tulevat kasvamaan.

TÄRKEIMMÄT KEHITYSKOhteet

1. Kanavoinnin painopisteen siirtäminen ulkopuolisen tarjonnan estämiseen
2. Haitallisten pelituotteiden ja pelipiirteiden sääntely
3. Markkinoinnin tiukempi sääntely
4. Keskitetty ja kohtuukasoinen rajoituskokonaisuus
5. Huolenpitovelvollisuuden tarkka määritelmä
6. Korkeampi verotus
7. Puolueettomaan tutkimustietoon perustuva järjestelmä

1. KANAVOINNIN ERI MALLIT

A: Kanavointi estämällä järjestelmän ulkopuolista tarjontaa

- Blokkaukset, sakkorangaistukset
- Kansainvälinen yhteistyö, viranomaisen resurssointi

➤ Mahdollistaa haittojen ehkäisemisen

B: Kanavointi lisäämällä järjestelmän sisäisen tarjonnan houkuttelevuutta

- Laajamittainen markkinointi, heikko haittojen ehkäisy
- Alhainen verokanta

➤ Lisää haitallista tarjontaa ja haittoja järjestelmän sisällä

2. HAITALLISTEN PELITUOTTEIDEN SÄÄNTELY

Lotot

Verkkopelit

Nettikasinot

Automaatit

Kasinopelit

Vedonlyönti

Prevalenssi väestötasolla (k=131)

44.7%	7.8%	2.7%	11.6%	5.6%	6.9%
(42.0 - 47.4)	(6.2 - 9.5)	(2.1 - 3.4)	(9.8 - 13.5)	(4.8 - 6.5)	(6.0 - 7.8)

Ongelmapelaamisen prevalenssi peliä pelaavilla (k=36)

2.0%	8.6%	15.8%	8.1%	10.0%	8.9%
(1.4 - 2.7)	(6.0 - 11.5)	(10.7 - 21.6)	(5.5 - 11.1)	(6.0 - 14.7)	(5.2 - 13.5)

3. MARKKINOINNIN TIUKEMPI SÄÄNTELY

- Rahapeliin markkinointi lisää kulutusta ja haittoja.
 - WHO suosittelee rahapelimarkkinoinnin kieltämistä.
 - Uudessa järjestelmässä rahapelimarkkinointi vapautuu Suomessa huomattavasti.
1. Rahapelimarkkinoinnin kieltäminen tai ”kielletty, ellei erikseen sallittu”.
 2. Kohdentamattoman mainonnan merkittävä rajoittaminen.
 3. Kohdennetun ja profilointiin perustuvan mainonnan merkittävä rajoittaminen.
 4. Kaikkien bonusten kieltäminen.
 5. Varoitustekstit.

”Jos saan antaa yhden suosituksen suomalaisille kollegoilleni, niin säädellä mainontaa tarkasti.

Koska me olemme nähneet mainostulvan markkinoiden avaamisen jälkeen. Ensimmäisenä vuonna lailliset operaattorit käyttivät yli miljardi euroa mainontaan. Jokainen television mainoskatko oli sallittuihin kellonaikoihin aivan täynnä rahapelimainoksia.”

(Alankomaat, sääntelyviranomaisen)

4. KESKITETTY PELIRAJOITUSKOKONAISUUS

- Toimilupakohtaiset rajoitukset eivät rajoita kulutusta tehokkaasti.
 - Merkittävä heikennys nykytilanteeseen verrattuna.
 - Hyvin säännelty rajoituskokonaisuus ehkäisee haittoja ja järjestelmän ulkopuolista kysyntää.
1. Pakolliset ja sitovat pelirajat
 2. Riittävän matalat kulutusrajat, alhaisemmat rajoitukset nuorille.
 3. Rajoituskokonaisuuden tulee olla **keskitetty** ja kaikkien toimijoiden välinen.

5. HUOLENPITOVELVOLLISUUDEN MÄÄRITTELY

- Huolenpitovelvollisuus velvoittaa rahapeliyhtiöitä seuraamaan asiakkaiden rahapelikäyttäytymistä ja puuttumaan haittoihin.
 - Käytännön toteutus vaihtelee merkittävästi maiden ja yhtiöiden välillä.
 - Ilman yksiselitteisiä kriteereitä, mallit eivät tehokkaasti tunnista haitallista pelaamista.
1. Painopisteen siirtäminen pois rahapeliteollisuuden itsesääntelystä – keskitetty (lakiin ja viranomaisvalvontaan perustuva) malli.
 2. Velvoittavat raja-arvot sille, milloin ja minkälaisen merkkien perusteella haittoihin puututaan ja kuka puuttuu.
 3. Rahapelihaittojen arviointiryhmän suositukset lakisääteisten velvollisuuksien pohjana.

6. KORKEAMPI VEROTUS

- Verotuksella mahdollisia vaikutuksia haittojen kannalta
 - Kanavoinnin ja veroasteen välillä ei ole korrelaationsuhdetta.
 - Suomeen ehdotettu 22-prosentin verokanta on alhaisempi kuin ALV-kanta.
 - Rahapelaamisen yhteiskunnalliset kustannukset ovat tuottoja suuremmat.
 - Tuotot valtiontaloudelle vähenevät uudessa järjestelmässä.
-
1. Veroasteen nostaminen vähintään 30 prosenttiin.
 2. Resurssien ohjaaminen haittojen ehkäisyyn ja hoitoon.

7. PUOLUEETTOMAAN TUTKIMUSTIETOON PERUSTUVA JÄRJESTELMÄ

- Rahapeliteollisuudella merkittävä vaikutusvalta sääntelyjärjestelmien ja tietopohjan muokkaamisessa.
 - Tutkimuksessa havaittuja teollisuuden käytäntöjä mm. poliittiseen prosessiin vaikuttaminen, itsesääntelyn korostaminen ja tutkimustietoon vaikuttaminen.
 - Tehokkaasti haittoja ehkäisevien toimien vastustaminen kanavointiargumentilla.
1. Järjestelmän kehittämisen tulisi perustua puolueettomaan tietoon.
 2. Järjestelmätason tutkimuksen tärkeys.
 3. Teollisuuden poliittisen vaikuttamisen vähentäminen.

KOKONAISKULUTUKSEN LISÄÄMINEN LISÄÄ HAITTOJA JA KUSTANNUKSIA

Mitä enemmän rahapeleihin kulutetaan, sitä enemmän haittoja väestötasolla.

Rahapelijärjestelmän odotetut tuotot ovat alhaisemmat kuin yhteiskunnalliset kustannukset.

Säätelyn painopisteen on oltava nyt esitettyä tiukemmin haittojen ehkäisyssä.